

N:o 22.

Af herr **Hedborg**, *angående skrifvelse till Konungen i fråga om ändring af § 136 i skiftesstadgan m. m.*

Uti § 136 af Kungl. Maj:ts förnyade nådiga stadga om skiftesverket i riket den 9 november 1866, sådan denna § numera lyder stadgas, bland annat, följande:

»Har vid skifte blifvit bestämdt, att ersättning för ståndskog skall af delägare i skiftet gäldas, skall ägodelningsrättens ordförande ofördröjligen, efter det fastställelse å skiftet meddelats, låta i allmänna tidningarna tre gånger och genom Konungens befallningshafvande i länskungörelserna en gång införa kungörelse, innehållande uppgift å den ersättning, som skall från hvarje ägolott utgå, och de tider, på hvilka den skall betalas; är ersättningen bestämd vid förrättning, som jämlikt 101 § hållits efter skiftets afslutande, skall kungörandet ske efter det förrättningen vunnit laga kraft eller, i händelse af besvär, ersättningen blifvit genom laga kraft ägande beslut fastställd. Kostnaden för kungörandet ersättes af skifteslaget och fördelas så som angående skifteskostnader här ofvan sägs.»

Angående tillkomsten af detta stadgande inhämtas från 1885 års riksdagshandlingar i hufvudsak följande:

I skrifvelse den 9 maj 1880 anhöll Riksdagen, det Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till författning i syfte att bereda större säkerhet än för det då varande egde rum för utbekommande af sådant bidrag eller ersättning, som omförmäles i 13 kapitlet af skiftesstadgan.

Med anledning af denna begäran framlade Kungl. Maj:t för 1883 års Riksdag förslag till förordning angående skyldighet för ny ägare af jord att svara för utflyttningsbidrag m. m., som vid laga skifte blifvit bestämdt.

Med anledning af detta förslag väcktes inom Andra Kammaren en enskild motion i ämnet.

Med anslutning till grunderna för denna senare antog Riksdagen för sin del en lag angående förmånsrätt till betalning för fordran å utflyttningsbidrag m. m., som vid laga skifte blifvit bestämdt.

Vid granskning i högsta domstolen af det utaf Riksdagen för dess del antagna lagförslag afstyrktes detsamma af 6 bland 7 ledamöter, därvid särskildt anmärktes med hänsyn till ståndskog, att inteckningshafvare saknade all säkerhet därför att icke den ökade skogstillgången genast af ägaren afverkades och de därför inflytande medlen af honom utgåfvos till infriande af andra förbindelser än sådana, som ägde förmånsrätt i jorden; samt att äfven hvarje ny ägare af skiftad jord måste erfara olägenhet däraf, att han fördärfvat sig jord, hvarpå möjligen hvilade en sakrätt, om hvars tillvaro han funne svårighet att förskaffa sig full visshet.

Med afseende å hvad sålunda blifvit mot lagförslaget anmärkt, fann Kungl. Maj:t detsamma icke kunna godkännas, hvarom Riksdagen underrättades.

Till 1885 års Riksdag aflät Kungl. Maj:t en proposition, däri Kungl. Maj:t i nåder föreslog Riksdagen att i ett sammanhang antaga förslag till

1:o lag angående säkerhet för utbekommande af utflyttningsbidrag och andra ersättningar i anledning af laga skifte, enligt hvilken lag ersättning för, bland annat, ståndskog skall ur fastigheten utgå med den i 17 kapitlet 6 § handelsbalken afsedda förmånsrätt eller sålunda före de i fastigheten meddelade inteckningar.

2:o förordning angående tillägg till 136 § i skiftesstadgan.

Detta tillägg är just det här ofvan först upptagna stadgande.

Af det anförda framgår, att stadgandet är tillkommet för att kunskap skall kunna vinnas om en sakrätt, om hvars tillvaro det eljest är svårt att förskaffa sig visshet.

Detta mål kan dock vinnas på billigare och effektivare sätt än genom annonsering.

Den som vill söka kunskap om hvilka gravationer häfta vid en fastighet löser angående densamma hos domaremyndighet gravationsbevis.

I detta bevis upptagas de fastigheten vidlådande inteckningar och,

därest fastigheten utmätts eller stämning i expropriationsmål rörande fastigheten utfärdats, anteckning om dessa förhållanden.

Gravationsbevis lämnar ingen upplysning om sådana ersättningar, hvilka afses i 13 kapitlet af ofvan omnämnda stadga.

För att erhålla kunskap om dem måste man gå till Post- och Inrikes tidningar eller vederbörande länskungörelser eller landtmäterikontor, och att detta kan blifva förenadt med betydligt besvär är uppenbart.

Dessutom förorsakar annonseringen i de allmänna tidningarna och länskungörelserna emellanåt afsevärd kostnad, hvilken enligt min erfarenhet för ett skifte kunnat uppgå till nära 175 kronor.

Upphäfves stadgandet om annonsering och i stället bestämmes, att ordföranden i ägodelningsrätten skall i fråga om sådana skiften och klyfningar, därvid något slag af ifrågavarande ersättningar bestämts skola utgå, å det näst efter skiftets fastställande i vederbörligt tingslag inträffande lagtima ting eller därunder inträffande sammanträde uti in-teckningsprotokollet göra anteckning *dels* om att vid skiftet ersättningar af nu omhandlade slag blifvit bestämda *dels ock* om namnet å den, som utsatts att omhänderhafva skifteshandlingarna, så skulle därigenom vinnas, att man genom gravationsbevis å fastighet kan vinna nödig visshet om ifrågavarande ersättnings befintlighet.

Detta tillvägagångssätt blir för skiftesdelägarne billigare — ty kostnaden för anteckning i in-teckningsprotokollet belöper sig i regel icke till mer än fyra kronor för ett hemmansnummer och 50 öres tillägg för hvarje hemmansnummer därutöfver (utdraget ur in-teckningsboken) — och bekvämare för den som åstundar upplysning om fastighetens gravationsförhållanden.

Då särskildt i rikets norra län stora skogslikvider vid skiften förekomma, betungas de norrländske jordbrukarne afsevärdt af nu omhandlade annonskostnader, och är det någon som behöfver lättnad i sina utskylder är det den norrländske landtbrukaren.

Jag tillåter mig påpeka ett annat förhållande rörande sakrätt i fastighet.

Vissa fastighetsägare utverka sig så kallade odlingslån, hvilka likaledes utgå med förmånsrätt framför in-teckningar i de fastigheter, till hvilkas förbättring odlingslånen beviljas.

Om dessa lån göras anteckning i jordeboken hos Konungens befallningshafvande i vederbörande län, men någon upplysning om de-

samma kan för närvarande icke fås af den domaremyndighet, som har att utfärda gravationsbevis.

Sålunda finnes ännu ett slag af sakrätt, om hvars befintlighet gravationsbevis ej lämnar upplysning.

För att detta skall kunna ske måste ett stadgande utfärdas, att domhafvande från Konungens befallningshafvande skall om odlingslån erhålla underrättelse.

Antagligen komma odlingslån att framdeles spela allt större roll, särskildt i Norrland.

Men blifve dermed huru som helst, det skall alltid lända till nytta, att man för erhållande af en fullständig underrättelse om en fastighets gravationsförhållanden icke behöfver vända sig till mer än en myndighet.

På grund af det anförda får jag vördsammast hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådana bestämmelser, att man må i ett af domaremyndighet angående fastighet utfärdadt gravationsbevis erhålla upplysning jämväl angående ersättning för ståndskog m. m. vid laga skifte och odlingslån, som må gravera fastigheten, och att i sammanhang därmed den i 136 § skiftesstadgan föreskrifna annonseringsskyldighet upphäfves.

Stockholm den 26 januari 1904.

Axel Hedborg.
